

PROSVETNI IDEL

FRAN KRALJ: MADONA.

BILANCA ITALIJANSKEGA DUŠEVNEGA ŽIVLJENJA.

AUGUSTO HERMET.¹

Italijansko kulturno-duševno obzorje ima danes precej jasne in krepke poteze, tako da se iz njih da posneti bistvenost zgodovinske fiziognomije, katera bi se opredelila takole: Po eni strani razodeva crocejanstvo (Benedetto Croce) svojo življenjsko silo v novi,

¹ Avgust Hermet sodeluje že od »Leonarda« sem v duševnem pokretu one florentinske generacije, ki je ena izmed najvažnejših moderne Italije. Kakor ostali, je tudi on prošel vse struje in tendence svoje dobe, tako da je ta bilanca obenem tudi bilanca njega samega in vseh onih mladih ljudi, ki so od l. 1902 dalje proživljali

bolj resni, a manj zadostni afirmaciji svojih možnosti in svojih pomenov, s čimer vedno bolj odločno odkriva svoje nasprotje napram gentilejanskemu (Gentile) aktualizmu, a se zato tudi oddaljuje od svoje prve afirmacije, ki je le delna in dvoumna z ozirom na celotni Crocejev sistem, ker temelji vsa na principih estetike, kar je pospešilo in teoretično opravičilo razvoj pokretov čiste lirike (impresionizem, futurizem in fragmentizem) in estetično-umetniško uveljavljen je kakor kaj izvirnega, absolutnega, ekskluzivnega in končno despotičnega v splošnem duševnem življenju. Ko je po dobi tega rahlega intuitivnega vrenja, po katerem se je vsa notranja aktivnost reducirala na nesrečno, slučajno in samovoljno neposrednost trenutka, ki so ga povelečevali kot nekaj, kar se ne da videti v naprej in kar je za misel naravnost nedosežno in neprenosno, ko je torej po tej dobi nastopila omama Gentilejevega aktualizma, to ni bilo nič drugega kakor poglobitev v bolj jasno spekulativno sozavest prejšnjega crocejanskega intuicionizma, ki se reducira prav tako kot Gentilejev aktualizem na povelečevanje popolne človeške absolutnosti, ki je stopila v vsej celoti na mesto božanske absolutnosti.

Današnji zopetni prepored crocejanske kulture in duha temelji na potrebi, da se crocejanstvo razvije v zmyslu popolne organičnosti sistema, katerega le en del je estetika, a ta del je nevaren, če je iztrgan iz ostalega, in radi tega nam je po zmyslu duha, ki je osrednje jedro tega sistema, pomniti tole: Ko je v

duševno tragiko, ki še danes ni završena. Bil je učencec Michelstaedterjev in duhovni prijatelj Piera Zanfrotninija, pred katerim je pod vplivom idej Boineja našel umirjenje v Kristu. In ko je bil eksperiment končan ter se je Zanfrotnini mučil na »potovanju duha, ki se išče« in je Papini iz Bulciana sporočil svetu, da Kristus Bog še živi, takrat je izpregovoril tudi Hermet. On, ki je že pred več leti z navdušenjem pisal o sv. Bonaventuri in prevajal Novalisa (Carabba, Lanciano), je instinktivno začutil dolžnost, da se izrazi jasneje in definira svojo duhovno pozicijo. V tem je tudi razlika med njim in proslulim vodjem italijanskega »misticizma« Manacordo. Zdi se, da je Hermet danes jasev v svoji tendenci in meni, da ni več potrebno pisati »manifestov«. Zaposlen s katoliškimi mistiki in vedno bolj prožet z njihovo duhovno močjo roma po starih florentinskih cerkvah in piše »Drugo smrt Lazarja«, na njegovih ustih pa se ponavlja izrek starih mistikov: »Če bom vsak dan umiral, ne bom umrl v večnosti?«

Hermet je podobno Scipiu Slataperju rojen v Trstu in je eden izmed onih (naših) ljudi, ki so radi posebnih razmer ali Bog zna počemu morali slediti pota Tommasea... B. R.